

Ցարին 10 րոպ. վեց ամիսը՝ 6 րոպ. և 3 ր. 50 Կ.
ամիսը՝ (Թիֆլիսում) 1 ր., հատով 5 Կ.: Բաժանորդ Կն
գրուած միմիայն խմբագրատանը՝ Գալիցիոյ. փողոց, № 5.

Խմբագրութեան հասցեն՝ Тифлисъ, Редакция «Нор-Даръ»
կամ Tiflis, Rédaction «Nor-Dar»

Խմբագրութիւնը բաց է ամէն օր (բացի տօն օրերէն) ժամը 9-ից
մինչև 2-ը: Յոյստարութիւններն ընդունուած են ամէն լեզուներով:
Յայտարարութիւնները բաժին 2 Կ., լրելումները համարը կրկնապատկ

ՔՈՊԱՆԴԱՊՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող.—Քաղաքական գրու-
թիւնից:
Քրոնիկան.—1. Եւրոպայի
Մեծ գրութիւն.—Նոր-Նախիջև-
նից, ձուրդուտից:
Հայոց թատրոն:
Մամուլի շուկայ:
Թղթակցութիւններ.—Նամակ Պարս-
կաստանից.—Թեհրան:
Քաղաքական.—Ամերիկան և Եւրոպ-
այի Մեծերը: Քաղաքական լուրեր:
Հետք-Դարձ.—Ի հեռագրները:
Բանասիրական.—Յուդեոսի յիշատա-
կարանից:
Յայտարարութիւններ:

Թիֆլիս, 17-ն հոկտեմբերի, 1903 թ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆԻԹ

Բոլոր տէրութիւնները զբա-
ղուած են մեծ մասամբ իրենց
ներքին խնդիրներով. ընդհանուր
խաղաղութիւնը տէրութիւններին
միջև, չընայած զանազան զուշա-
կութիւններին, չէ լսանդարուած,
ուրեմն և սպասած մեծ պատե-
րաւոր, որ բոլոր մեծ տէրու-
թիւններին խառնակելով աշ-
խարհը պէտք է արիւնով և կրա-
կով ծածկէր, բարեբաղդաբար չէ
ծագել:

Ընդհանուր խաղաղութիւնը և եւ-
րոպական ոյժերի հաւասարակշ-
ռութիւնը պահպանում են եռա-

պետական (հին) և երկպետական
(նոր) զաշխակցութիւնները: Բա-
ցի զբաղմունքը ռուս-աւստրիական
համաձայնութիւնը Բալկանի վի-
րաբերութեամբ, Անգլիայի և
Ֆրանսիայի մօտացումը, որ
տեղի ունեցաւ Եւրոպայի թա-
ղաւորի և իսլամական Լուսնի փո-
խադարձ այցելութեամբ, ինչպէս,
և իտալական արքայական զու-
գի այցը Ֆրանսիա, որով Իտա-
լիայի և Ֆրանսիայի միջև լարա-
բերութիւնները բարեփոխուեցան
և աւելի սերտ բարեկամական
դարձան.—Ժառանգութիւնը ընդհա-
նուր խաղաղութեան պահպանու-
թեան:

Վենեցուկայի վեճը չկարողա-
ցաւ այդ խաղաղութիւնը խան-
գարել, ինչպէս և Մարոկկոյի
նիւքլին խռովութիւնը:

Երկու քաղաքական խնդիր կայ,
որ իւր վրայ է դարձրել բոլոր
տէրութիւններին առանձին ուշա-
դրութիւնը և պատերազմը հա-
ւանական է համարուում:

Մէկը մօտիկ արեւելքում մա-
կեդոնական խնդիրն է, միւսը՝
հեռու արեւելքում՝ Մանջուրիայի
—Քորէայի խնդիրն է:

Մակեդոնական շփոթութիւն-
ները, կոտորածները հաւանական
էին դարձրել, որ պատերազմ
պիտի ծագէ Թիւրքիայի դէմ:

Այս տարուայ սկզբներում էր,
որ մենք այդ մասին ասացինք,
որ Մակեդոնիայի համար պատե-

րազմ չի լինիլ, որքան էլ որ
բուլղարները ճիշդ թափէին տե-
րութիւնները զրգուելու Թիւր-
քիայի դէմ:

Զէր կարող պատերազմ ծագել,
պայմանով Բալկանի վերաբերու-
թեամբ ռուսական և աւստրիա-
կան կառավարութիւնները 1897
թուի պայմանագրով համաձայ-
նութեամբ էին գործում և կը
գործեն այսուհետեւ: Ուրիշ բան
է, եթէ կարողացան խանդարել
այդ համաձայնութիւնը. ուղղութիւն
կան, բայց չի յաջողուում:

Նոյնը պէտք է ասենք և հեռու
արեւելքի վերաբերութեամբ: Ամեն
տեղ խօսում են Ռուսիայի և Ճա-
պոնիայի միջև պատերազմի մա-
սին, որ եթէ այսօր չէ, վաղը
պիտի ծագի:

Դժուար թէ հեռու արեւելքում
նոյնպէս ընդհանուր խաղաղու-
թիւնը խանդարուի. աւելի քան
հաւանական է, որ Ռուսիայի և
Ճապոնիայի միջև շարունակուող
բանակցութիւնները յաջող և եր-
կու կողմը զոհացնող ելք ստա-
նան:

Խաղաղութիւնը չի խանդա-
րուիլ նախ այն պատճառով, որ
Ճապոնական կառավարութիւնը
չի կամենալ, որ Ճապոնիան
պատերազմի վտանգին ևն-
թարկել, քանի որ վերջ-
նական յաջողութիւնը հաստատ
չէ, իսկ խաղաղ բանակցութեամբ
կարող է ելլէ ոչ ամբողջապէս, դո-

նէ մասամբ զոհացումն ստանալ
Քորէայի վերաբերութեամբ: Միւս
կողմից Ռուսիան իւր զօրութեան
վրայ յենուած միշտ խաղաղասի-
րական քաղաքականութեան է
հետևել և այս վերջին քսան
տարուայ ընթացքում խաղաղա-
սիրական քաղաքականութեամբ
անելի է վստասելի և զօրա-
ցել, քան ուրիշ շատ տէրութիւն-
ներ յաջող պատերազմներով:

Եւ իմաստուն քաղաքականու-
թիւնն էլ այն է, որ առանց ա-
րիւնհեղութեան, սուսնց պատե-
րազմի արհաւիրքներին ենթա-
կելու ամբողջ երկիրներ և ազ-
գէր պետութիւններ իւր նպատակ-
ներին հասնում է յաջողութեամբ:

Ի լրումն Գովկասի իշխան Գառ-
վաքապետի կեանքի դէմ եղած բռնա-
նկի փորձի մասին «Կաւկաս»-ի հարա-
բաժնի և «Նոր Դար»-ի № 185-ում ա-
ռաջ բերուած անդեկութիւնների, նոյն
պաշտօնական լրագրից առաջ ենք բե-
ւում հետեւեալ մանրամասնութիւնները:
«Ներքալաք»-ի, հոկտեմբերի 14-ին,
օրուայ ժամը մօտ 3-ին, իշխան Գրի-
գորի Սերգէյի իւր ամուսին իշխա-
նուհի Մարիա Ֆեոդորովնայի հետ երկ-
ծի կառքով դուրսնալով Գառվաքա-
նական օղակի: Գառվաքանի կողքին
նստած էր կազակ ուղեւորիկ Դմի-
տրի Սիւլիվանով: Օրուայ ժամը մօտ
4-ին նոցիկ պայծառապայթիւնները
վերադառնում էին այդպէս դէպի Գոյո-
րի խճողին տանող ճանապարհով: Այդ
ճանապարհի զանգվածային, խճողին

մտնելուց ոչ հեռու, կամաց գնացող
կառքի հետ հաւասարուեցան երեք
միջահասակ մարդ, քաղաքային պարզ
հագուստով: Այն միջոցին, երբ իշխա-
նուհին Գառվաքապետը պատասխանում էր
նրանց ողջուններին, շարագործ
ները, յարձակուելով կառքի վրա,
բղաւեցին կառավարին «Կանգ-
նիք»։ Նրանցից մէկը, թռչելով դէպի
կառքը աջ կողմից, օրտուղ նստած էր
իշխանուհին, զրպանից հանեց դաշոյնը
և, կանգնելով կառքի ոտը դնելու տե-
ղի վրայ, սկսեց հարուածներ տալ իշ-
խանին: Մնացած շարագործները յար-
ձակուեցան իշխանի կառքի վրայ ճախ
կողմից և փորձում էին նրան դուրս
քաշել կառքից, միևնոյն ժամանակ
հեռացնելով իշխանուհուն, որն իրե-
նով ծածկուած էր նորին պայծառա-
պայթեանն աջ կողմի շարագործից:
Բայց իշխանին աջոյնց յետ մղել
նրանց իւր ձեռնափայտով: Այդ րոպե-
ին կառավարը մտաբանեց ձեռքին և
կառքը քշեց այնքան արագ, որ յար-
ձակուողներին չյաջողուեց լրենց մը-
տադրութիւնն իրագործել: Ուրեմն իսկ
Սիւլիվանովն, ցած թռչելով կառա-
պանի մօտից, կառքի անսպասելի ու-
րագ շարժումից վաղը ընկաւ, բայց
իսկոյն էլ վեր կացաւ և յարձակուեց
շարագործների վրայ, որոնք մի քանի
գնդակ պարպեցին: Սիւլիվանովն վերա-
ւորուեց ոտից, որը ծակելով անցաւ
մի գնդակ:

«Մեղադրապէս արեւմտափայտ, բայց
զերապայթիւնը կատարելապէս պահ-
պանելով և պիտի տարւոյն անցնելիս
իրեն ողջունող անձներին, իշխան Գրի-

ՔԱՆԱՍԻՖԱԿԱՆ

ՈՐՈՇՈՇՈՒՄԻ ՈՐԵԱՅԱՆԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Վ Ե Գ

3/15 Յուլիս

Զգիւմ Տիգրանուհին ինչ վիճակի
մէջ է, զգուշ եմ միայն, որ նա էլ ինձ
նման յուրումներ կրած ու կրում է
դեռ: Ես բոլորովին հանգաւոր եմ և
յոյս ունիմ, որ պիտի կարողանամ պարզ
կերպով պատմել, ինչ որ անցաւ մեր
մէջ մինչև այսօր՝ այն օրից սկսած,
երբ յիշատակարանս փակեցի:

Միտահաղ-բէյի ծննդեան տօնի հան-
դեսը երկու օր տևեց. այդ միջոցներին
արձանագրուելու արժանի դէպք չպա-
տահեց: Սէլամիքի դահլիճներում,
սրահներում, սենեակներում փաշաներ
բէյեր, էֆէնդիներ թրքական հանաք-
ներ էին անում: Քաղաքական դէպքերն
ամենքի վիճարանութեանց նիւթ էին
դառնել, ամենի բերնից լսում էր միայն
և միմիայն քաղաքականը: Երկրորդ օ-
րուայ հրաւիրուածներին մեծ մասը
դիպլոմատիական մարմին անդամներն
էին: Չմոռնամ ասելու, որ դայմա և
քուֆթա ուտելու պատմութիւններն էլ
համեմատ են խօսակցութեան միօրի-
նակութիւնը: Երրորդ օրը վերջապէս
ազատուեցանք պաշտօնական անալի և
անհամ կեղծութիւններից. հանրաժի-
ւէտ միջավայր ձեռք բերեց: Ես և Տիգրանու-
հին օրոշեցինք երկու օր էլ այնտեղ
մնալ, օրովհետև ուզում էի Ռիզա-բէյի
և Ջեմալէ-հանըմի հետ մի քանի օր
միասին անցկացնել, հնամենի փալամըն
մենաւոր ամարանոցից, ուր մօրաբորձ

հոգին դուրս էլ վայել տաւանութեան
ձանձրութիւն մէջ: Իրեն սկզբապիկ ես
այդ հոգին ջհաննամը կուրակեմ այսօր,
իսկ էգուց ներդրութիւն կլինեմ:
Թող գէթ այժմ ինձ առանձին թողնի
և թող Մուրադեաներից չբաժանուի
էլի: Ես ինձանով կըրպաւնեմ: Այն եր-
կու օրը, որ այստեղ անցկացրինք,
զերեթէ մոռացութեան էի տուել Տիգ-
րանուհուն, բոլորովին զբաղուած լինե-
լով Հագիլէի կամ բէյերի հետուղում
էի որքան կարելի է խոր թափել ար-
տուժաւ այդ վիշապը, ուզում էի մոռա-
նալ նրան և զբա համար օրոշեցի մի
քանի օր էլ մնալ այստեղ: Տիգրանու-
հուն ներկայութիւնը այլևս ինձ չէր
ազդում այն բաղձանքն ու հրապոյրը,
ինչպէս առաջ. թէ ես նա էլ իմ այնքան
պէտք էր ինձ ու Ռիզա-բէյին: Կանայք
միայն պէտք էին ինձ և շատ վարդապ-
ետ են այդ գործում: Տիգրանուհուն գեղեցի-
կութիւնը ինչ որ լինի՝ նուազատեսնում
է Հագիլէի գեղեցկութեան առաջ,
նրա հրապոյրը կորցնում է իւր զօրու-
թիւնը: Ջեմալէի հրապոյրին մօտ, որով-
հետև Ջեմալէն կնոջ հարուստ զարդե-
րեց աւելի կրում է և՛ մի շատ շնոր-
հալի զարդ, որ այնքան ներդաշնակում
է նրա հոգուն և սրտին: Այդ զարդը
բանաստեղծի արտայայտիչ աչքերն
ու խանդոտ խօսակցութիւններն են:
Ես զբաղուած էի երկու ջոյքերով
և Ռիզա-բէյով, ինչպէս ասացի, երբ մի
դէպք ցոյց տուեց ինձ, որ Տիգրանու-
հին միշտ աւելի զօրաւոր իշխանու-
թիւն ունի սրտումս, և հասկացրեց,
որ ուղեղս ժամանակաւոր կերպով ըզ-
բաղուած լինելով երկու ջոյքերով,
սրտիս իսկական տիրութիւնն անշնորհ-
ի էր մնացել:

Չեմ յիշում, չորեքշաբթի էր թէ
հինգշաբթի, մեր կողմից հայտու չորեքոր
օրը՝ ճաշից յետոյ պարտէզ իջնալ
«ասպատակութիւն» անելու. այս բա-

ռով է սրտիս Ջեմալէ-հանըմը ծառերի
վրայ բարձրանալու և պտուղ քաղելու
գործը, որ դա վերաբերում է միայն
մեր կուրդին: Ես ու Ջեմալէն ծառ
բարձրացանք և անխորտակով ուտում է-
ինք դեռ նոր հովացած սալորները:
Տիգրանուհին իւր բաժինը խնդրեց մե-
ղանից, բայց «ասպատակում» էինք
միայն միջ համար, ուտել նրան էլ ա-
ռաջակցելը «ասպատակել»։ Բայց
կեղծ ամօթախածութիւնն արգելում
էր նրան ծառը բարձրանալը: Նա ա-
մաշում էր, թէ մի գուցէ ոտքը բարձ-
րացնելու ժամանակ չըջագգեստը բար-
ձրանալ և երան հանէ իւր սև գուլ-
պանքը:

Տիգրանուհին վարանումի մէջ էր,
երբ շտապով եկաւ ետին Հագիլէն
և նոյնպէս բարձրացաւ ծառը: Տիգրա-
նուհին ամօթից, թէ ուտելու սատակի
փափակից զրգուած վերջապէս բարձ-
րացաւ: Ծառերի տերեւները մեղ իրա-
րեց բաժանում էին, մինչև իսկ իրա-
յու երես չէինք տեսնում: Թռչուն-
ների նման Տիգրանուհին անցնելով ի-
րոր հետխօսում, երբում էինք: Մի, որ
քան լաւ է լինիլ միմիայն, երբեքայինման
անհոգ, միշտ զբաղուած այն մտքով,
որ քեզ ուրախութիւն է պատճառում:
Չնայած սկզբապիկականութեանս, եր-
բմի այնքան շարութիւններ եմ ա-
նում, որ ինձ կոչում եմ «մեծ երեխայ»:
Ինձ չափ երեխայ եմ և՛ Գէորգը, Վեր-
դինէն, Ջեմալէն և զրանց նման շատ
մարդիկ, որոնք զբաղական կամ տըն-
տեսական ապագայի վրայ ծիծաղում
են, ներթափան հաշիւները վրայ նա-
յում են բանաստեղծական աչքով և
կրում են միամիտ, անկեղծ ու պարզ
երեխայական սիրտ: Այդ միամտու-
թեան ըրալէն ինձանով այնքան չեմ
հետաքրքրուում, որքան իմ խաղովը, ու-
րին անձնաւոր եմ լինում երեխայի
ուրախութեամբ: Երկար «ասպատակե-

լուց» յետոյ, կախ ընկալ մի ճիւղից և
թուայ ցած բոլորովին յոգնած: Մի
րօպէ յետոյ Ջեմալէն ևս ցած թռաւ,
իսկ Հագիլէն վերեցի մերգերը քաղե-
լով մեզ վրայ էր ձգում: Ինչ վերաբե-
րում է Տիգրանուհուն, նա ևս կամե-
ցաւ ցած գալ, բայց միայն կախ բե-
կաւ և վախճում էր մէկուկէս արշին
բարձրութիւնից գետին թռչել:

—Ոտքս կը կոտորուի, պատասխա-
նում էր մեր յորդորներին:

Նա օրօրում էր այն զբոսի թեան
մէջ, որ կարծես թէ մազից է կա-
խուած և ոտի տակ անցնելու անդունդ
կայ: Ստիպուած մօտեցալ նրան և
գրկեցի: Նրա հպարտութիւնը ինձ և
նրանից պատշաճուող կենդանական
չիւրմուխներ այնքան յուզում առա-
ջացրին խուճապած զգացումներին վը-
րայ, որ անզգալաբար շրթներն
մօտեցրի ճակատին: Բազմական հոգե-
կան դուրսբերութիւն գրացի ես, սիրտս
սկսեց ուժգին բաբախել և նրան աւե-
լի պինդ սեղմում էի կրծքիս, կարծես
ուզում էի, որ նա էլ զգայ իմ թոքե-
րի յիմարութիւնը և ինձ վրայ, կրծ-
քիս վրայ մարմնի իւր լանջի զգրոյն
եկեղծներով: Սեղմում էի նրան աւելի
պինդ ու պինդ. ուզում էի կրծքս կրտ-
կոտել և նրան այնպիսի, սրտիս վրայ
դնել, սեղմել ու սեղմել, մինչև որ
ճաբաւում մարմնիս հալի իմ սիրտս
չկարծես թէ անհոգ և օժի սիրտ իրեղաներս
զգալի նրանց: Յանկարծ կարծես ե-
լիքտրական հոսանքից զարնուած, թո-
ղի նրա մէջքը, մի քանի վայրկեան
մնալի անշարժ, յետոյ յիմարի նման
բարձրացալ սենեակս ու առանձնացալ
Ուղիղս կարծես զարնուում էր զանկո-
կրիս, բայց ինքս անզգայ, անմիտ, ան-
բան էի դառնիլ: Չեմ յիշում քանի րո-
պէ այդ զբոսի թեան մէջ մնացի: Ջեմա-
յուն և յուզուող երեխայաբոյն յաջոր-
դեց սկզբապիկը: Առանց երկար մտա-

ծելու Ֆէտա վերցրի ու դուրս եկալ
տանից, տարակելով թէ զուտ եմ
հօրս մօտ փող ստանալու, որի պէտքը
այդ օրերը շատ զգալի էր ինձ համար:
Սրբեր այրում էր: Մակոյի մէջ ըն-
կողմած, ձեռներս ջրի մէջ, արագ վա-
զում էի ծովի երեսով: Յայտնել էի
նաւավարին, որ ինձ Ռուսէլի-հիտար
տանէ: Սահում ենք: Սա մտածում եմ:
Արդեօք ինչ աղաւթութիւն գործեց
իմ համարը Տիգրանուհուն վրայ: Ու-
զում էի ետ դառնալ, տեսնել նրա
դէմքի արտայայտութիւնը, կարգալ նրա
աչքերի մէջ զգացումները: Այդ բանը
հետաքրքրում է ինձ, որովհետև զբա-
նով պէտք է կազմեմ այսուհետև նրա
հետ վարուելու ծրագիրը: Միւրոյ մէջ
անգամ դիտանալիստութիւն կայ: Չօ-
բան-Աղասիի առջև էինք հանել, նաւա-
վարը հանգստանալու համար թիւրը
թողել էր, և մակոյից խաղաղ օրօրում
էր ծովի վրայ: Երկար տատանումից
յետոյ վճռեցի անաւջ գնալ, հեռանալ:
Տիգրանուհուն, որովհետև զգում էի,
որ այն լանից յետոյ, ինչ որ պատա-
հեց, չեմ կարող վերադառնալ նրա
մօտ: Մի քանի րօպէ հանգստանալուց
յետոյ, սկսեցինք յուշիկ ու դանդաղ
սահել ջրի վրայով: Քրդ-կուլէսիի մօ-
տով անցնելուս տեսալ անգլիացի
զինուորների դամբարանները, որոնք
քաջութեամբ կուռելով Սեւաստապոլի
պարիսպների տակ, քաջութեամբ էլ
մեռան: Միշտ փրկափայտութիւն ա-
նելով, միշտ էլ այսպէս կը մնամ. աւե-
լի լաւ չի լինիլ զինուոր լինեմ, պա-
տերազմի մարտագող և դաշնող շփոթ-
ների ձայնով վայրենացում, բարբա-
րոսի նման կուռելու և հերոսի նման
մեռնելու, զրօրուած արեւուն մէջ, մար-
դախոյնից դաշտի վրայ, հեռու Տիգրա-
նուհուն, մոռացած ինձ տանջող յա-
ռետեսութիւնը: Ու ահա եմ, միշտ
սահում: Մտածութիւններս avol d'oise-

Վ. Քուրխան

Ժափաճարութիւնները ստորակարգ
աւելի բուռն և արմատիկ. անդադար
«Միջանայ» էին կոչուում:

—0—

ՍՆՍՈՒՆԻ ՇՈՒՐԸ

Մեր ժամանակի գլխաւոր յատկա-
նշաններն են մոզան և դրամաթիւր-
այժմ: XX-րդ դարի այս երկու պար-
պանքը կողմերն է նուիրուած գեղ-
մանացի նշանաւոր գիտնական Զոմ-
բարտի մի հետազոտական յօդուածը,
որը թարգմանաբար առաջ է բերուած
ռուսական «Вестник Знаи»-ի մէջ:

Սկզբունքով խորհելով, մեզակէզ վաճա-
ռականները կարող են միմեանց յարգանքով
իրենց ապրանքի լաւ յատկութեամբ, արժանա-
թեամբ, առանց ապրանքի որակի ու ձևը փո-
խելու հարկէ մէջ դնուելու: Բայց ինչու հա-
մար անպատշաճ մտածողութիւնով միջոցին են
գիտում: Ահա թէ ինչու: Նախ ի հարկէ, նրա
համար, որ նախաւոր լինի նախապատշաճութիւն
ձեռք բերել, որ իրականացուի անկարելի է:
Ծանոթացնելով, որ առաջին դիրքին է մի ապ-
րանքի տարբեր ձևը պատշաճութեամբ, լայն թէ
նոյն ապրանքի տեղի արժանի ու արժէքի տե-
սակէ: Դրան միանում է նաև այն խորհրդա-
մտքով, թէ որեւէ թէ անշունչ
մի փոփոխութիւնը, որ կատարուած է,
տարբեր տեսակի վերաբերութեամբ, կարող է
նրա պահանջը շատացնել: Կենսական վերաբե-
րուած մի առարկայ շատ անգամ նորոգում է
միմեան այն պատճառով, որովհետև անհա-
պատախան է «վերջին մոդային» թէ իսկ իսկ
շատ գեղեցիկում, նա բոլորովին էլ նոր է:

Սակայն, շատ աւելի վաճառական ազդեցու-
թիւն ունի հետեւեալ հանգամանքը: Ժամանա-
կան ձեռնարկներով գլխաւոր նպատակը կա-
յանում է նրանում, որ իրենց ապրանքը հնա-
րաւոր եղածը չափ գիւրդաւաճանելու գործըն-
քին, և զգա անհարմար նշանաւոր են արտա-
քուստ որքան կարելի է շքեղ ու գուրգուռ
դարձնել: Այն, կամենալով նմանեցնել բարձ-
րագոյն շքանշաններու գործընքին, նոյն ապ-
րանքները անաւաններն Գործակալատի ամե-
նամեծ հարստութիւնը կայանում է նրանում,
որ հարստութիւն Գործակալատի տեսած շաղ-
կից կարողանայ հազել, աղաթիւնը անպատ-
ճառ կամենում է ունենալ այնպիսի «ժակեւ»,
որպիսին կրում է իւր արհեստի մասնագետի
կիրք կառուցի գուրդ է գալիս ձեռք բերելու
միջոց այնպիսի մոդային զանգեղ «գալաններ»,
որպիսին ունի այս ինչ «չինովներին» կամ վա-
ճառականի կիրք, և այլն, և այլն: Մարդկանց
այդ ձգտումները նորիցան հին են, որքան և
մարդկային ընկերութեան դասակարգային բա-
ժանումները: Եսկայն, ոչ մի ժամանակ այն-
պիսի շափաղանքութիւններ չի հասած կելի
են, որքան մեր ժամանակներում, երբ տեղ-
նական ու արուստը ընդօրինակելու համար ոչ
մի բանի առաջ կանգ չեն առնում, երբ չի
կարող ոչ մի թանկագին գործընքն գտնուել,
ամենաբարձր նկարներով ու ձևերով, որ կարե-
լի չլինի ընդօրինակելու իսկականացնել տան ան-
գամ աւելի տրման ծախել: Զի կարելի, վեր-
ջապէս, անշուղթի թողնել այն կատարել ա-
րագոյնները, որով ամեն մի նորագոյն ժո-
ղաշէն ամենապարզ ժամանակի մէջ դառնում է
սեփականութիւն (tout est monnaie) (ընդհանուրի),
չնորհի լրագրները, մոդայի վերաբերեալ հա-
ղէտներն և յամարակի միծմածախ ճանապարհ-
հորդութիւններն, և այլն:

Ըստից շափաղանքներու կարելի է ասել,
թէ «մոդան» դրամաթիւրի ամենից աւելի փա-
ղաւազ գուրդն է. նրա ծնունդը պայմա-
ւորուած է դրամաթիւրի գոյութեամբ և վերջե-
նիստ առանձնապատկութիւնները այնքան պայ-
ծառ և արտացոլանքներ ունի, որքան և ժամա-
նակակից ընկերական կենսի միջանի ուրիշ
երկրայինները:

Գեղմանացի գիտնականի այդ տողե-
րը, երկն, շատ աւելի թունաւոր կը-
լինէին, եթէ հեռաւոր պարագիւր գո-
նէ ունենար կողմնակի ժողովրդի
մասին, թէ և կիսակրթ, թէ և արքայ,
թէ և տկար, բայց մոլայառէր է նա, և
ամեն բանի յանձնառու է կլինի, իսկ
մոդայից յետ մնալ—երբէր:

Հեռաւոր-Արեւելի յարուած վիճակը
և երկու դրացի ազգերի մէջ պատե-
րազմ ծագելու հաւանականութիւնը ի
նկատի առնելով, «Русск. Вѣдом.»-ին
նկատում է.

Մի բան անվիճելի է, և այն այդ է, որ պատե-
րազմը ծագած պարագայում, նա կարող է շատ
կրկնաւոր և մեծամեծ զոհեր պահանջել պա-
տերազմող երկու կողմերից ևս: Միև կողմից
ճապոնացիներն ինման կէտը այդ խնդրում
է իրենց հայրենիքը, որտեղից մինչև Քորէա
ու Վաղարշապատի ծովով մինչև հաշուով 200—
600 վերստ է, այն ինչ ուսուները պարտա-
ւորուած են պաշտպանել Մանչուրիայի, Գուս-
տակի և Ժոզիկի հարկանքի արագ անցումը տար-
ծութիւնները, որոնք կեդրոնական Ռուսիայից
հեռու են միջանի հարկը վերստ: Անկասկա-

ծելի է, թէ Ռուսիան միջանի անգամ գործել է
ճապոնացից, սակայն, այն եւս ոչ միայն ուշա-
դրութեան առնել, որ նա կարող է իւր հա-
մար այնքան կենսական խնդրի առաջ իւր
բոլոր ոյժերը լարել, մինչդեռ Ռուսիան պար-
տաւորուած է իւր ոյժերի մի մասը միայն
գործ դնել Հեռաւոր-Արեւելքում, որովհետև
նրանք իրեն ներդրում տւելի են հարկաւոր
են: Ծանոթացնելով, որ պատերազմը բոլորեւ-
րէն, Ռուսիան սկսեալ երկար ժամանակ
իւր բոլոր ոյժն ու հողատարութիւնը պէտք է
կենդանացնել նրա վրայ, անուշադրութեան
մասնակցով իւր ներքին զարգացման վերաբե-
րուած շատ-շատ խնդիրներով: Այդ խնդիրն
որը հարաւային-Արեւելքային հակադէմ ոյժ
ու հաւանք գործ դրեց, ցոյց է տալիս, թէ
հեռաւոր երկրում մոլած պատերազմը ինչպիսի
ծանր հետեւանքներ է ունենում, որքան էլ, որ
հակառակորդը տկար լինի: Եթէ մինչև իսկ,
վերջ է վերջոյ յաջողութիւնը անհերքելի էլ
լինի, այդ պարագայում ևս չի կարելի ուշա-
գործութեան չառնել, որ այդ յաջողութիւնը
ձեռք կընրուի շատ թանկ գնով: Հէջը այդ
պատճառով էլ ամեն ջանք պէտք է ի գործ դնել
խնդիրը խաղաղութեամբ կարգադրելու համար
անելով փոխադարձ գիշտութիւն և յարգելով
երկու տէրութիւններն ևս կենսական շահերը:

«Нос. Врем.»-ն ուղիւ է աջ ու ձախ
հայտնել, անուանադիր մարդկանց
նոյն իսկ ամբողջ հասարակութիւնը, նե-
րք, և այդ բոլորը համար նա ամենա-
փոքր պատասխանատւութիւն տնդում
չի գտնում ոչ որի առաջ: Ճիշտ այդ
տեսակ վարմունքները մէկի համար
էր, որ «Нос. Врем.»-ն միջնորդ դատա-
րանի հրաւիրելը նրան, և նա «վեհան-
նորէն» այդ ևս մերժեց: Այդ առիթով
են գրուած պ. Գորդոնի հետեւեալ տո-
ղերը:

Գ. Սուվորինի լրագրը, սովորաբար, իւր հա-
կաւորներին մեղադրում է ազգայնական
զգացումից զուրկ լինելու և հակառակու-
նդողութիւն ունենալու մէջ: Սակայն, այդ մի-
նոյն «Нос. Врем.»-ն է, որ զրեթէ ամեն օր
մարդատուութեան հրաւիր է կարգում կողո-
պուսն և յաջողութիւններ հրապարակով
քաջալերում: Այս միջոցի լրագրն է, որ հա-
լածանք է յարուցել բոլորականութեան դէմ
և շարունակ անուանաբերել ուսական անհա-
յայտի գործներն ու հասարակական գործիչ
ներին, դա ինքն էր դարձնում: Եր ամենա-
մտաւի անցեալում քաղաքում էր ամեն կայ
խղիւ ներսային հետ և դաշն կընել Զինատա-
նի ու սպիտակութեան հետ: Եւ թիթ արժէ
դասն ուս թիթի անուր տալ...

Ըստ միամիտ է ուսու լրագրը
«Нос. Врем.»-ին այդքանը միայն ա-
նելու ընդունակ համարելով. իրանք
միմե-միմե բաներ են, դուր խոսեցէք
աւելի խոշորներին:

ԴԵՐԱՎՍՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՆԱԾԱՅ ԳԱՐՄԱՍՏԱՆԻՑ
(Հնոր-Ժար-ի թղթակցից)

Թե՛հՐԱՆ, 30 հոկտեմբեր.—Քանի
օր սրանից առաջ տեղի ունացող ա-
պանատուր խօսք է ուղարկել Թեհ-
րանի հայկազեան դպրոցներին հոգա-
բարձութեանը, թէ ինքը պարտաւոր է
տարեկան 1000 բուրլի նպաստ տալ
իրենց դպրոցներին, եթէ այնտեղ կա-
ւանդուի ռուսաց լիզուռ, բայց դեռ
չկրկնեց, թէ հոգաբարձութիւնն այդ
մասին ինչ է վճել և թէ ինչ պիտի
պատասխանէ:

Անտեղի չի լինի ինչ, որ Թաւրիզի Ա-
բախան դպրոցն արդէն տարներ է,
որ նոյնանման տարեկան մի նպաստ է
ստանում ռուսաց կառավարութիւնից,
այնտեղ ռուսներն դաստաւարութիւնը
ձայնադարձական անելու պայմանով...
Գիտե՞ք նաև, որ ռուս լիզուռն այ-
սօր Գարսիաստանի մայրաքաղաքից
սկսած մինչև հիւսիսային և արեւմտեան
սահմանները, զրեթէ ինչու է և այն-
պէս էլ մեծ ասպարէզ է բացում երի-
տասարդութեան առաջ:

Ծաօք սրտի լսում ենք (հաստատ
աղբիւրից), որ վերջապէս ամերիկացի
միսիոնարները յայտնել են Ռուստում
մի դպրոց հաստատել, որ և յաճախում
են 10—13 հայ մանուկներ: Եւ նրա
պատճառն էլ պիտի որոնել նոյնտեղի
հայ դպրոցները յանդիմանում Ժող-
նեքը նախադասում են իրենց մանուկ-
ները յանձնել մարդորու և հաւատածախ
միսիոնարներին, քան թողնել կուրի

և չփութն իրեն հորձանքին մա-
նուած:

Նկատել ունենալով հայերի թիւի
և պակասաւոր կողմերը, Ռաշտի վերա-
բերմամբ մեղ դժուար չէր դաշակ-
արդի վիճակը: Այդ բանը ժամանակին
գորակեցնելը, երբ լսեցինք, որ քսան
և քսան տարեկան, ամերիկացի մի պա-
տանի միսիոնար (Ջիլլեր) ամուսնա-
նալով 63 տարեկան մի միսիոնարու-
հու հետ գնացել են Ռաշտ, որպէս
այնտեղ Աստուծոյ լոյսը և Քրիստոսի
սէրը տարածեն հայերի մէջ:

Արդե՞ր Ռաշտի հայերը տխուր ի-
նքութեան առաջ պիտի ճանաչեն ի-
րենց բարոյական պատասխանատու-
թիւնը հանդէպ իրենց մատաղ մանուկ-
ներին:

Ինչպէս արժանաւատ աղբիւրից
տեղեկանում ենք, նորին որդեղնու-
թիւն Սահակ Այվաթեան արեւիկո-
պոսը քանի օր առաջ ժամանել է
Ջուղայ: Սպասում ենք շուտով լսելու
նաև, թէ է. ն. սրբազնութիւնը կորոպ-
ուած դարա-բէնարիցոյ ազգանքի-
նը լիովին յետ դարձած լինի: Իսկ
աւագակապու արկնց Հիւսէթ-Գուլի,
ինչպէս նաև նոյն վիւղից հայ կանանց
պատիւը խախտողները պատիժը... էն,
այդ անցած քան է... միթէ՛ ներքին է
այդպիսի չնչին խնդրի համար այդ-
քան էլ դաժմարու սարբեր:

Ահա, մոտաւորապէս քսան օր է, որ
Թեհրանի հայկազեան դպրոցները բա-
ցուել և նորիկ տեղի կարգադրու-
թիւններն են ընդունում: Սակայն պ.

պ. հոգաբարձուների լաւ դեկավարու-
թեան շնորհիւ ոչ մի կանոնաւոր դա-
սաւանդութիւն չի լինում, քանի որ
դեռ չեն հասնի ոչ դասաւորներն և ոչ
էլ ուսուցչուհիները: Այս վիճակին պի-
տի դաշին Առաջիկայ, սակայն մերժել
են այդ պաշտօնը: Առ այժմ Թեհրանի
երկու երկսեռ դպրոցներն ունին միայն
մէկ վարժուհի, իսկ երկրորդն էլ նոր,
Կոլլիպոսից են հրաւիրել. թէ այդ ու-
սուցչուհին, դասաւորներն և այլն կրը
կհասնեն այստեղ, որպէսզի դպրոցնե-
րը կանոնի տակ մանեն, այդ հարց է:
Առ այժմ մեր դպրոցները վիճակն էլ
այնքան խիթթարական չէ. է՛ն ինչ ա-
րած, ժպիտ մեր յարգելի հոգաբար-
ձութիւնը քանի կար, «արեւստ» ֆե-
լեկեան քոյրերի խնդրով էր դադարած,
իսկ այսօր էլ ներքին «փուճ մուճ»
կուրիներով է դադարած, որից հաստ-
աւանդութիւնը կողեկի օգուտ չի կարող
ունենալ ոչ նիթապէս և ոչ էլ բա-
րոյապէս:

Ահա մեր դպրոցական այս անմի-
թար վիճակն է, որ «ճիզուրի» և բո-
ղորակեան միսիոնարների համար որի
անպարկէ է բացում: Յուսահատ հարը
շատ անգամ նախադասում է իւր երե-
խան 10 թիւմէն (20 բուրլի) տուրքով
յանձնել մարդորոնների ձեռքը, քան լոկ
5 թիւմէն (10 բուրլի) տուրքով յանձ-
նել մեր ներկայ դպրոցներին:

Տեղիս կառավարչական կազմակեր-
պութեան մէջ վերջերս տեղի ունեցած
փոփոխութիւններից յետոյ արեւող վի-
ճակը լաւանալու փորձերն, որ քստ
թէ վաղեմիքանում է:

Թէ և աշուն է, սակայն կենսական
պաշարէկների մեծ պակասութիւն է
զգացում: Ահա քանի օր է, որ անը-
պատելի կեղծով մի արժէքը լսելին
10 շահի և հացի լարին 4 շահի աւե-
լացել է: Ամուրը շաքարից հաղու-
պիտ է դառել, իսկ փայտ և այլ վա-
ռելիք—աստուած աղաւտէ: Տորիկ
արժէքը շարունակում է իւր լիւրը
բարձրացնել և առ այժմ 50 դրան
(1 բուրլի):

Իսկ եթէ ձմեռը, ըստ ընկան օ-
րինաց, Պարսկաստանի բոլոր ճանա-
պարհները ձիւնից անձրեւից փա-
կուեն, ինչ պիտի լինի մեր վիճակն,
այդ էլ Աստուած գիտէ...

ՄԱՌԱՐԸ.

ԳԱՂԱԳԱԿԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ԵՄՐՈՒՊԱՅԻՆ ԱՐԻՆԻՆԻՔ
«Daily Telegraph»-ի Ուստիկոնի
թղթակիցը հարորդում է Միացեալ Նա-
հանգների դիւանագէտներից մէկի հետ

Մայրաքաղաք Արեւելի իրերի դրութեան
մասին իւր ունեցած գիտելիքները:

Ամերիկայի դիւանագէտը յայտարա-
րել է. թէ Միացեալ Նահանգները
խիստ շահագնում են, որ խաղաղու-
թիւնը պահպանուի Արեւելքում: Նախա-
գահ Ռուզվելտը և արտաքին գործերի
մինիստր Հէյը չեն ուզում որեւէ մաս-
նակցութիւն ունենալ կուրի մէջ և մը-
տադիր են մինչև անգամ որեւէ բար-
դուլին պատահած դէպքում լոկ ս-
կանաւորեալ մնալ: Ուստիստում, դի-
ւանագէտի ասելով, այնուամենայնիւ
յայտ ունին, որ Ռուսիայի և Ճապոնիայի
միջև պատերազմ չի լինի. որովհետև
այդ երկու պետութիւններից ոչ մէկը
չգիտէ, թէ ինչ ուղղութեան կհետեւի
միւս պետութիւնների քաղաքականու-
թիւնը ոչ թէ պատերազմը սկսուելու
դուլէին, այլ և մի քանի ամիս յետոյ,
երբ պատերազմը մեծ վնասներ կտա
այդ երկու պետութիւններին: Միացեալ
Նահանգների երբեք չեն մտնակցիլ
պատերազմին, եթէ այդ բանը չպա-
հանջէ Ժողովուրդը, որ ներկայումս դէմ է
Ժողովուրդի Արեւելի գործերին միջամտե-
լուն: Թղթակցի կարծիքով, Միացեալ
Նահանգների զիւրը Մանչուրիայի
խնդրում արժատագնա փոփոխել է վեր-
ջին տարւոյն ընթացքում: Մի ասարի
սրանից առաջ նրանք պահանջում էին,
որ Ռուսիան կատարէ իւր խոստումը
իւր զորքերը Մանչուրիայից հեռացնե-
լու մասին: Այժմ Միացեալ Նահանգ-
ները կատարելապէս գոհ կլինին, որ
իրենց առաջ բաց լինեալ գաշնագրի
իրենց գիտելու դէպքի չինական ծա-
լափը, և քանի որ Ռուսիան կպահ-
պանի այդ գաշնագրի, Ամերիկայի
համար բոլորովին միևնոյնը կլինի
Ռուսիան կհանի իւր զորքերը Մանչու-
րիայից թէ ոչ:

ԳԱՂԱԳԱԿԱՆ ԱՌՈՐԸ

4. Պոլսից հեռագրում են. «Արաբիա-
յում, Եմենի վերաբերում, անկարգու-
թիւններ են ծագել: Սպանուած է նա-
հանգապետ Աղիւ-փաշա: Եմենում գրա-
նուած 14-րդ զորքականի հրամանա-
տարին հրամայուած է ետանդուն մի-
ջոցներ ձեռք առնել:

— Իտալիայի «Mattino» լրագրը
«Նոր հորիզոններ» վերնագրով մի յօ-
դուածի մէջ ասում է, որ իտալական
արքայական զորքի Պարիզ տուած այ-
ցելութիւնն ահագին աշդուլութիւն է
ունեցել, որպիսին երբէք չէր կարելի
սպասել:

— Պիկինից հաղորդում են, որ չի-
նական ջեհրում երևացել են ճագրա-
կան մարտասուներ: Այդ բանը խիստ
անհանգստացրել է չինացիներին:

«ՆՈՐ-ԳԱՐ»-Ի ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ
(ՌՈՒՍԱՅ ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ ԳՐԱԴԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐ)

Հոկտեմբերի 16-ից
ԳՆՏՐԱՐԱՐԻՔ. — «Правит. Вѣст.»-ում
հրատարակուած է այսօր. «Բիւրոյոյ
քաղաքի խնամակալական դատարան
այն բոլոր անձերին, որոնք պահանջ-
ներ ունին Մերքիայի հոնգուցեալ
թագաւոր Ալեքսանդրի կայսրից, հրա-
ւիրում է դիմել իւր Բիւրոյոյ քաղաքի
խնամակալական դատարանի մօտ Բիւր-
ոյոյ քաղաքը 1903 թիւի հոկտեմբերի
27-ին առաւօտեան ժամը 9-ին անձամբ,
կամ ուղարկել իրենց ներկայացուցիչ-
ները հարկաւոր խաղաղութիւններով և
ապացոյցներով, կամ մինչև այդ օրը
հաղորդել, թէ ինչ և մը հիման վրայ
են իրենց պահանջում յիշեալ կայսր-
եցի»:

ՍԵՒԱՍՏՈՊՈԼ. — «ΠΟΤΕΜΕΝΕΣ Τα-
πητес» նոր դրահանար գուրս գնաց
միլիանդներ փորձելու համար:
Հաստատուած է տուրքերի լիցենզի
գէտը: Սկստումայի ընկերութեան
միջոցներով Թաթարստանի համար
Ռուսիայում տնային անգամ հիմնուող
հիւանդանոցի կանոնադրութիւնը:

ՏՈՒՐԿԻԱ. — Ռուսաց զեպանի Գոմու-
րայի հետ ունեցած տեսակցութեան
մանրամասնութիւնները գտնուի են
պահուած: Այնուամենայնիւ ամեն տեղ
այն կարծիքն է տրուում, որ երկու
կողմերն էլ փոքր առ փոքր մօտենում
են իրար:

ԲԻՒԴՍՏՆԵ. — Գրաքի Գրեյ-Ռոսիէ
նշանակուած է բելգիական դեսպան
Պետերբուրգում:

ԲԵՐԼԻՆ. — Վերադառնում հրատա-
րակուող «Ռեյտին» Սուրհանդակի յարգիւր
հարորդում է, որ պետական կանցլիորը
ներկայ կլինի Թագաւոր Գայսրի Վի-
հիմ կայսրի հետ ունեցած տեսակցու-
թեան ժամանակ:

ՏՈՒՐԿԻԱ. — Պաշտօնական չըմանե-
րում հերքում են արտասահմանում տա-
րածուած այն լուրերը, թէ ռուս-ճա-
պոնական դաշնագրի է կնքուած:
ՊԵՐՏԻՆ. — Ի պատիւ անգլիական
առեւտրական աշխարհի, այսօր այստեղ

հասած 200 ներկայացուցիչներ, որ-
ոնք ներկայումս այցելութիւն են տա-
լիս անցանքները Լոնդոն այցելած
Ֆրանսիայի վաճառականներին, բա-
կեւտ տեղի ունեցաւ Կոմերի և մի քա-
նի միմիստրների մասնակցութեամբ:
ՊԵՐՏԻՆ. — Գրաքի Լազարոֆը և
Դելկասէն առաւօտեան այցելեցին
Վերապի ամրոցը և ծառաստանը
և ամրոցի այցելելուց յետոյ Դելկասէն
գրաքի Լազարոֆի պատուին նախաճաշ
տուեց: Միմիստրներին այցելեց
Տրիանոն:

ՌՈՒՐԱՐՈՒՄՍ. — Ռուսիայի թագա-
ւորի առողջութիւնը կատարելապ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՍՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
Ռուսական օպերա
Ամսերպիկ Նորին Մեծութեան
ՍՈՒՍՏ Ե. Ե. ՖԻՆԵՆԲԵՐԳ
Եարաք, հոկտեմբերի 18-ին,
մասնակցութեամբ Եւր. Մեծ. սոյ. Ե.
Ե. Ֆինգերի կը ներկայացուի

Յրա-Դիւան

Օպ. 3 գործ երաժ. Դ. Օրբերի:
Մասնակցում են՝ Գարտուխան, Սե-
րիկ-Ռոզնատովսկայա, պ. պ. Ֆինգեր,
Սելեւան, Գլադկով, Մեմկով, Ման-
գուրսկի, Գրինիով, Գալիլով:
Դր. ակտիւ. Ն. Ն. Բոգուսլովսկի:
Գաղմախարան՝ Ե. Դ. Եւպոդիտով:
Սկիզբը երեկոյան ժամը 8-ին:
ԱՅԴ.—Վաղը, հոկտ. 19-ին, երկու
ներկայացում. կ'ներկայացուի ցերեկը—
«Արքայ. Նոյն տա», օպ. 4 գործ. Կ-
րաժ. Ռիմսկի-Ռոստովսկի, երեկոյան.
մասնակցութեամբ Նոր. Մեծ. սոյ. Ն. Ն.
Ֆինգերի—«Կարմին», օպ. 4 գործ.
երաժ. Քիլկի, Երկուշաբթի, հոկտ. 20-
ին հանրամատչելի ներկայացում—«Եւգե-
նի Մեդկին» օպ. 3 գործ. երաժ. Չալ-
կովսկու: Տոմարները վաճառում են:
(252) 1—1

2. ԱՂԱՅԵԱՆՅ

Պատկերասրահ

Այբբեկասրահ

մեծերի և փոքրերի համար. մեծերի
համար իւրի ինքնուսուցիչը Գինն է
13 Կ. հարիւրով գնողներին 10 Կ. Կր-
ստից ստանալ Կարող են ուր եւ Կ. ան-
ձի ձեռնով: Հնգինակը յարմարութիւն
չունի ծրարով պատուէրներ կատարելու:
Հասցէն — Сурпъ Нишанская, № 2
Лазарю Агаянцъ. (288) 3—3

Լոյս է տեսել և ծախում է

„ԲԱՆԲԵՐ“

գրականութեան և արուեստի Ա. Գի-
րք. Երկրորդ լոյս կ'տեսնի նոյեմբերի
վերջերին:
Բաժանորդագինն է դուրս (4 ր.),
արտասահման 12 ֆրանկ. Առանձին
հատորներով ծախում է 2 ր. 50 Կ.:
Բաժանորդագրութիւն ընդունում է
ևս մաս մաս՝ գրուելիս 2 ր. 50 Կ.
մնացածը երկրորդ գրքի լոյս տեսնե-
լիս:
Դիմել խմբագրութեանը՝ С. Петербургъ,
Невск. пр. 55, և կամ հայ գրավաճառ-
ներին:
(271) 0—2.

Բագու, Բոնդարնահա փողոց, №
313, Տիկնիքական ուսումնարանի
մօտ:

ԻԻՋԱՐԱՆԻ ՌԻՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ

Նախապատրաստում է աշակերտ-
ներ պետական միջնակարգ դըպ-
րոցների առաջին երեք դա-
սարանները մտցնելու համար:
Պայմանները մասին հարցնել ա-
ռաւօտները 9—2 ժ.
(238) 10—6

Բ Ժ Ի Զ Կ

Ա. Միխայիլեանց

ընդունում է մասնաւորաբար սիֆիլիս,
մորթում և վնասական արտ ունեցող
հիւանդներին:
Բիմիկո— մեկրոսկոպիկան կարինէտ
Առաւօտ 12—2
Երեկոյան 5—6
Մեծ Վանքի փողոց, տուն Կուզանովի:
(1141) 100—75

ԱՐԱՔՍԵԱՆԻ ՀԱՆՂԱՐԱՐՈՆ ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ

Կիրակի, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 19-ին
ՀԱՅ ԿՐԵԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՐԱԿ
Պ. Ա. ԱՐԱՔՍԵԱՆԻ
Գոյալ երկու ներկայացում
Ա Ն Ա Ն Օ Մ Ա Ն
Հանրամատչելի գնորդ
Կներկայացուի
ԿՈՅՐ
Դրամա 5 գործող.
Մասնակցում են՝ Ե. Ե. Մարտիան, օր.
Յայկանուշ Միքիլեան, Բարիկ, օր.
Հայկանուշ պ. պ. Ամօ-Խարազեան,
պ. պ. Ամօ Խարազեան, Վրոյր, Բեր-
յան, Խուրանեան, Աղիլանեան և:
Սերունի և ուրիշ.
Սկիզբն է ճիշտ 11 ժ. ցերեկուայ
Տեղերի գինը 10-ից մինչև 50 կոպ.
ԱՅԴ. Պատրաստում է ներկայացման «ՅՈՐԺՄ» պատմական դրամա 5 գործ. փոխգ. Ա. Սար-
գսեանի, նկարում են նոր դեկորացիաներ և կարում են շորեր:
(292) 1—1

Գ Ո Ր Ծ Ա Ր Ա Ն Ա Յ Ի Ն Պ Ա Յ Ե Ս Տ

Գ. Ի. ՊԱՆԼԻՋԵՆԻ

Թշուր ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԱԿՑԻՕՆԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ,
ՈՂԺԵԻԻ ԹՂԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ,

ԿՈՂԵԼԵԻԻ ԹՂԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԵՐԻ ԱԿՑԻՕՆԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, Գալախիսկի պողոտ., տ. Մանթաշեանի,
Բոգու, Օլիկնակայ փող., տ. քաղաքային վարչութեան:
պրտաի, գրքերի, արքունիքի, տպագրական, լրագրական,
մուսկատիկի փաթեթներով թղթեր, Ժառանգներ, ծրարներ, գրքեր
և դիւանական պարագաներ: Տեղեֆոն 67. (149) 24—21

Սարգիս Մարիկեանցի

«Հաւաննա» Ժխախտեղէնի վաճառատունը

(Թիֆլիս, Գալախիսկի փողոց №33)

Առաջարկում է յարգելի ծխողներին թաւմ և ընտիր տե-
սայի տաճկական ծխախտեղէն նորաբաց «Լա» գործա-
րանի: Թուխուն մի ֆունտը 1 ր. 60 կ. սկսած մինչև
10 ր.: Պայիլրոսներ հարկը 60 կոպ. մինչև 3 ր.: Մի-
գար Հաւաննայի թուխունից 100 հատը 8 ր. մինչև 30
ր.: Մեծ պահեստ արտասահմանեան փողովակայ, փայ-
տեայ, բարձրարի մուշտուկներ և ծխամորչերի: Կաշեայ
ծխախտի տուփեր և փողամաններ: Արժան գներով, տ-
(284) առնց սակարկութեան: 10—4

Ծաղկեայ օ-դը-կոյուն

Հ ն ա ր ա ծ

ԲՐՈԿԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Ցատկութեամբ մրցութիւնից բարձր

C R A N D P R I X

Ամենաբարձր պարգևը: Պարիզ 1900 թ.

Պ. Կ. Օ.

(M) 148234.

10—4

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՐ

Բ Ե Ն Ի Կ Վ Ա Ր Դ Ա Պ Ե Տ Ի

ՔԱՐՈՂԱԿԱՆ ԹՈՒՐՈՎԱՆՔՆԵՐ

Բ. Գրեյկը:

Դինն է 40 կոպ.: Դիմել հեղինակին
Դանձակ: 5—5

Մագդի հեղուկ ՀՈՂԵՆԴԵՐ

Այս հեղուկի կործանողներն առանց մի փոքրիկ ցու. անգամ զգալու ազատում են միանգամայն
մագդից: Իւրաքանչիւր սրտակի դինը 35 կ., 2 սրտակի ուղարկում է պոստով 1 լուրով,
ՀՈՂԵՆԴԵՐԻ լարարատորիայից, С.-Петербургъ, Разъѣзжая ул №13
(M.) 24257 Ժախում է կայսրութեան բոլոր ղեկավարներում և ղեկավարային խանութներում: 8—6

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երկու սեռի աճանց համար

(Баку, Прачешная, домъ Теръ Ованесова)

Կուրսերի նպատակն է տալ ունկնդիրներին մասնագիտա-
կան, և առևտրական կրթութիւն և պատրաստել հմուտ
հաշուապահներ: Աւարտողները ստանում են արտեստատներ:
Կուրսերում աւանդում են՝ 1) Առևտրական թուարանու-
թիւն և թուարանութիւն համրիչի վրայ 2) Հաշուապա-
հութիւն արդիւնաբերական, գործարանական, առևտրա-
կան բանկային 3) Առևտրական թղթակցութիւն 4) Առ-
ևտրական տնտեսագիտութիւն 5) Առևտրական և մուրհա-
կային օրէնքներ. 6) գեղարվութիւն և արարագրութիւն
(ուղղութիւն ձեռագրի). 7) Ուսուցումը վրայ մերենայի վրայ:
Ուսումն սկսելու է սեպտեմբերի 20-ից: Ընդունելու-
թիւնը սե օտեմբերի 1-ից ամենայն օր կուրսերում ա-
ռաւօտն ժամը 9-ից մինչև 12-ը և երեկոյան 4-ից
մինչև 7 ժամ:

Կուրսերի կանոնադրութիւնը (уставъ) և մանրամասն ծր-
ագիրը (программа)—տրւում և ուղարկւում է ձրի ա,
բ ա ռ: Օտարաբաղացիները դիմում են Баку Учредителю
(208) коммерческихъ курсовъ А. И. Теръ-Капарову 30—25

Ան թոյլ է տրւում վաղ
վաղութեան կողմից առևտրի
ընդհանուր հիմունքներով:

ԱՆՆԱ ԶԻԼԵԱԿ

անցրել եմ իմ անոթը երկայն (185 աստի-
մաւ երկայնութեամբ) մաղբը, որոնք յիշեց-
նում են Լորէլէի մաղբը, չնորհիւ իմ հնարած
առանձին օժանելը 14 ամսուայ գործածու-
թեան: Այս օժանելը ճանաչուած է իւրի մա-
ղբը թափուելու դէմ մի լաւ միջոց, որը միև-
նոյն ժամանակ նպաստում է մաղբի աճանք և
նրանց արժանեքը ցնդանալուն այս օժանելի-
քի շնորհիւ արժանաբար մարդը ինքա առողջ
կերպով աճում է, նմանապէս (մինչև անգամ
կարճատե գործածութեանց յետոյ) գլխի և Բո-
րոյրի մաղբը լնակին փայլ են ստանում: Բոլոր
սմին օժանելը մաղբը պահպանում է վաղ-
ամ Լորէլէի մաղբից ցածր չափով:

Մ Ի Բ Ա Ն Կ Ա Յ Ի Գ Ի Ն Ը
3, 5 և 8. ըուրի

Հասանելի փողոց ստացում ժամանակ ու
զարկում է պոստով ամեն օր աշխարհիս ամեն
կողմերը ուղղակի գործարանից. ուր և պիտի
ուղղունը բոլոր ապրանքները:
ANNA CSILLAC
Wien I Graben 14
(82) 52—27

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՐ

Ը Ի Ր Վ Ա Ն Զ Ա Դ Է

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ ԵՐԿԵՐԻ

ԵՐԿԵՐԻ ՀԱՏՈՐԸ

Որ պարունակում է՝ «Նորերից Մէկը», «Օրորող Լիզա», «Փաթմա և Լաւա»,
«Տասնութն արի անցած», «Թանկագին Կապան», «Խնկապար», «Երջանից
Արտաստուածը», «Արտիստը» վեպերն ու պատմականները և «Եւգենէ»
դրաման:

սեպտեմբերի 20-ից կը ցուի բաժանորդներին

Այս հատորը կուղարկուի միայն նրանց, որոնք բաժանորդագրւելը վճարած են
ամբողջովին: 4 հատորի բաժանորդագրութիւնը շարունակում է.

Թափում 4 ր. 50 կ.

Օսարաւաղաններում 5 ր. 50 կ.

Առանձին հատորների գինն է 1 ր. 50 կ.

Մամուլի սակ է III հատորը

Դիմել Կենտրոնական և «Դուտեմբերգ» գրավաճառանոցներին և
(244) հեղինակին.—Тифлисъ Цирванзаде 12—12